

Javna rasvjeta u osječkoj tvrđavi 1719.

G. 1719. zavele su vojne vlasti javnu rasvjetu u osječkoj tvrđavi. Bilo je podignuto 28 stupova sa fenjerima, u kojima je gorio fitilj u loju (sebum). Najviše je stupova bilo na Weinplatzu (trg sv. Trojstva), po 1 ispred svake vojarne, kod oružane, brašnjare, ispred vojničke apoteke i bolnice te na ulazu u svaku gradsku kapiju.

Trošak oko rasvjete podmirivao se iz prihoda vinskog prireza (Weinaufschlag, — portorium vini) i bećarine (Wagabundenauerschlag, taxa vagabundorum), kojom se globio svaki noću zatečeni varošanin na ulici u trijeznom ili pijanom stanju.

Ovi su prihodi morali biti dosta unosni, jer je sam Dobitzer primao godišnje 200, a užigač fenjera (lampadarum accensor) 40 f. Potrebni loj za fenjere kupovao je Dobitzer od tvrđavskog mesara Broschana (svaki ljetni mjesec po 1, zimski mjesec po 2 cente). G. 1747. ušlo je od 5448 uvezenih akova vina 272.40 f prireza (RA. 20. — 1747.). Koliko je ulazilo na bećarini ne znamo, tek znamo da je globa iznosila sad groš sad marijaš.

Rasvjeta je funkcionirala do g. 1739., kada je natovarena tvrđavskom magistratu, koji je ubirao bećarinu, ali je vinski prirez zadržala vojska.

Radi toga je nastala oštra kavga između magistrata i Dobitzera. Na osnovi izvještaja generala Guadagni saznala je za spor kraljica i u svome otpisu od 12. VII. 1747. odredila ovo:

»Da wir aber bei Resolvierung der Slavonischen Incorporation zugleich gnädigst anbefohlen haben, dass dadurch unserem aerario an denen in solchen Königreich ehemals bezogenen Einkünften nichts entgehen, sondern die hier bevirigen Nützcungen fortan continuirt werden sollen, besagter Weinaufschlag-groschen auch ein vor vielen Jahren introduciertes Gefäll u. pro futuro statt der sistierten nächtlichen Illumination lediglich pro fortificatorio gewidmet ist, also hast du sogleich das weitere fürzukehren, womit nicht allein das bemerkte de praeterito hieran schuldig verbliebenes Quantum eingebracht, sondern auch in das Künftige von diesen Weinaufschlag-groschen abgenommen auf die bisher gepflegte Art ordentlich verrechnet, auch einzig u. allein zu behuf der Fortifikation verwenden werden« (RA. 51. — 1747.).

Tako je vinski prirez ostao na snazi sve do eliberacije grada (1809.), a bećarinu je ubirao tvrđavski sudac i morao osvijetliti tvrđavu.

I. B.